

Křehký svět

Oksana Stomina

dopis

8 min

Válka je blíž, než si sousední země myslí. Dopis z Ukrajiny jako výzva k obezřetnosti a boji za společnou pravdu.

Můj manžel mi jednou řekl: nemá cenu se tě ptát na počasí – podle tebe je vždy pěkně. To je pravda. Měla jsem to štěstí narodit se člověkem, který má rád život takový, jaký je. Asi proto bude tento text nejspíš vzdálený politické analýze, avšak naplněný nadějí, že jednoho dne „láska zachrání svět“. A o mezinárodních vztazích, zejména o vztazích mezi Ukrajinou a Českem, bych chtěla mluvit právě tímto způsobem, i kdyby to mělo vyznít sebevíc naivně a žensky.

Ale tento text bude také o válce. Jednak proto, že to je skutečnost, která změnila nejen Ukrajinu, ale i celý svět, tudíž ovlivnila také naše vzájemné vztahy s vámi. Jednak je to moje osobní realita, skrz kterou nahlížím nyní vše, co mě obklopuje. Neučinila jsem žádné objevy, ale utvrdila se v některých axiomech, o které se s vámi chci a musím podělit.

Válka nezměnila směr pohybu našich vzájemných vztahů, jen jako katalyzátor urychlila reakci.

První věc, o které se musí nejen mluvit, ale také neustále křičet a připomínat lidstvu každý den, je to, že svět je křehký. Viděla jsem to ve svém rodném Mariupolu, znásilněném Rusy, a nepřestávám na to myslet v krásném, kvetoucím, zajištěném a zatím stále ještě mírovém Česku. Ze všeho nejméně by se mi chtělo přivolávat neštěstí, ale považuji za nutné varovat, připomenout a obrátit pozornost k nebezpečí. Vše, co jeden člověk vytvořil, může jiný člověk zkazit, zničit, zkeslit a zdemolovat. Není podstatné, zda jde o budovy, ekonomiku, kulturní dědictví nebo mezinárodní vztahy, není rozdíl, zda mluvíme o Ukrajině nebo o Česku, svět je křehký a v tom budeme vždy stejně zranitelní.

Měli bychom v nových reáliích proměnit naše vztahy? – zeptali se mě dnes. Tento proces už byl zahájen. Válka nezměnila směr pohybu našich vzájemných vztahů, jen jako katalyzátor urychlila reakci. Civilizované země nabídly Ukrajině své rameno.

Jsme bezmezně vděční za pomoc. Ačkoliv ve skutečnosti jsme ji potřebovali mnohem dřív, vždyť rusko-ukrajinská válka nezačala v únoru 2022. Je tomu osm let, co sem Rusko vniklo a beztréstně mučí mou překrásnou zem, anektovalo její území, vzalo a nadále bere životy mých spoluobčanů*ek. Podle údajů OSN v období od roku 2014 do 2021 na následky války zahynulo na východě Ukrajiny přes 13 000 osob, z toho 3 375 civilistů*ek. Přes 30 000 lidí bylo zraněno, tisíce lidí byly uneseny nebo zmizely beze stopy, stovky tisíc přišly o svá obydlí a byly nuceně přesídleny. Rozumím, jak dalekou a cizí se zdála být ta válka pro zajištěné Evropany*ky. Tisíce kilometrů od událostí dělají z čísel statistiky a v lepším případě vyvolávají poctivé a pravidelné „hluboké znepokojení“. Tomu celkem rozumím.

Evropa s námi celou tu dobu opravdu sympatizovala, zavedla sankce proti Ruské federaci, které však znovu a znovu nechala své podnikání obrátit obcházet, tak či onak podporovala Ukrajinu, a snažila se u toho držet, aby nechytila tuto nepříjemnou, zatím ještě stále cizí nemoc.

Tato válka je dnes blíží, než si myslíte.

Od 24. února 2022 je Ukrajina vystavena totální invazi a Evropa – plnohodnotnému šoku. Požár, který se celá ta léta nehasil, se rozhořel s novou silou a stal se viditelnějším. Ztráty Ukrajiny vzrostly a nadále rostou geometrickou řadou. Ale teď, krvežíznivé Rusko nejen že bezbožně vyhlazuje ukrajinský lid, drancuje jeho kulturní dědictví a ničí jeho ekonomiku, ale také otevřeně vydírá Evropu a vysmívá se celému civilizovanému světu.

Rozumné a předvídatelné Česko, které je územně a mentálně bližší Ukrajině než jiné země Evropy a které si stále pamatuje sovětské tanky v ulicích Prahy, pocítilo blízkost a rozměry katastrofy a bleskově zareagovalo. Teď jsme si ještě blíží a věřte mi, že každý Ukrajinec si je toho vědom a vždy si to s vděkem bude pamatovat. Byla bych moc ráda, kdyby milí a citliví lidé v Česku pochopili, jak důležité je toto sblížení taky pro ně.

Ptáte se, co dnes může nabídnout Ukrajina Jak může být užitečná a zajímavá pro Česko? Třeba už jen tím, že dnes brání také české hranice. Tato válka je dnes blíží, než si myslíte. A světová vypočítavost a nerozhodnost jí dovolila rozhořet se s nebyvalou intenzitou, postupně zasáhnout stále nová území a nebezpečně se přiblížit i k vašim hranicím.

Můžete si snad být jisti tím, že na vás nedosáhne? Vůbec ne. Šílenství nezná mezí – to je další axiom. Putin vyhrožoval, že napadne Ukrajinu a taky to udělal. Tak proč by se měl zastavit a nepokusit se naplnit své další šílené výhrůžky? Má k tomu vše potřebné: červené tlačítko a ochočené zombie, připravené ho zmáčknout. Kdo ví, kam zítra přiletí další raketa? Pro dravou krvelačnou bestii, která se utrhlá ze řetězu, se meze přípustného smazávají, není pro ni podstatné, zda zítra zabije někoho z Ukrajiny nebo z Německa, Finska nebo Česka. Ochutnala krev a sama se nedokáže zastavit, i kdyby chtěla. Musíme ji tedy zastavit společně. A proto se navzájem potřebujeme.

Vítězství v této válce by mělo být vítězství dobra nad zlem, zákona nad bezprávím, civilizované společnosti nad barbarstvím.

Pro mě osobně vítězství v této válce nepřijde s osvobozením našich území a kapitulací Ruska. Satisfakci mi přinese jen tribunál, který důrazně a nahlas pojmenuje vše pravými jmény, pojmenuje zločince a vynese příslušné rozsudky za jejich zločiny, které budou skutečně vykonány. Ale to není vše. Vítězství v této válce by mělo být vítězství dobra nad zlem, zákona nad bezprávím, civilizované společnosti nad barbarstvím. Cítím to pod kůží, že přišel čas, kdy má lidstvo další krok směrem k humanitě.

Není ve světě, kde je zakázáno používání zvířat v cirkusech, čas myslet i na lidi? Proč je krádež peněženky v tramvaji trestný čin, zatímco válka, ve které umírají statisíce lidí, zůstává fakticky legální? Proč je ten, kdo srazí

chodce, dopustí se násilí, krádeže či vraždy, považován za zločince, zatímco prezident, na jehož příkaz znásilňují, loupí a vraždí v obrovském rozsahu, nedotknutelný? Není na čase revidovat morálně zastaralé normy mezinárodního práva? Není na čase se sejít a bojovat za společnou pravdu?

A vy, drazí susedé, se dnes můžete stát nejen svědky, ale především účastníky*icemi tohoto důležitého historického procesu, jeho motorem! A až jednou budete svým vnukům*čkám vyprávět o svém životě, nebudete vzpomínat, kolik jste v zimě roku 2022 platili za topení, protože ani vás ani je to nebude zajímat. Ale s hrdostí jim povíte, že i vy jste přispěli k tomu, abyste učinili tento svět lepším, humánnějším, spravedlivějším a takový ho předali svým potomkům.

S úctou a vírou v nás,

Oksana Stomina

Text byl publikován ve festivalové knize MFDF Ji.hlava 2022.